

For første gang siden 1994 øyner Sp og SV nå mulighet for en folkelig mobilisering som fører Norge ut av EØS-avtalen.

«Det går nå opp for folk at de er blitt ført bak lyset»

EØS

THOMAS BOE HORNBERG

EU er i krise. En evaluering av EØS-avtalen er på trap-pene. Og et flertall av det norske folk vil si opp EØS-avtalen. Det gjør at spydspissen blant EU-motstanderne, Sp, nå mener det er realistisk å få Norge ut av EØS.

-EØS-avtalen har vært en hellig ku i norsk politikk. Det er sterke krefter blant partiene og i byråkratiet som har lyktes med å legge lokk på debatten om EØS. Motstand er blitt latterliggjort. Men det bildet er radikalt endret den siste tiden. Nå er det for første gang siden vi fikk EØS-avtalen duket for en virkelig folkelig mobilisering mot EØS, sier Sp-leder Liv-Signe Navarsete.

Navarsetes håp om at grasrota tvinger frem et norsk nei til EØS bygger på flere forhold:

●EU er i økonomisk krise og store politisk endringer er underveis.

-Alt er i spill, sier Navarsete. Hun mener et sannsynlig utfall er at EU får en tett integrert kjerne med en rekke land, blant annet Storbritannia, løser tilknyttet EU. Det åpner for at også Norges forhold til EU kan redefineres, mener Navarsete.

●EØS-avtalen har ført til en norsk tilpasning til EU som langt overgår det man så for seg i 1994. Regjeringens europautredning,

som leverer sin sluttrapport om få uker, vil dokumentere at Norge også i stadig større omfang adopterer EUs regelverk på områder som ligger langt fra EØS-avtalens kjerneområdet, den frie vareflyten. EU bestemmer f.eks. nå store deler av norsk innvandringspolitikk, arbeidsrett, alkoholpolitikk og miljøpolitikk.

-Det går nå opp for folk at de er blitt ført bak lyset, sier Navarsete.

●Regjeringens første vedtak i saken om EUs tredje postdirektiv viser at selv deler av Ap og LO nå tør opponere mot EU. Det borger for at flere vil våge å sette spørsmålsteget ved hele EØS-avtalen, mener Navarsete. Hun opplever likevel en sterk motstand i Ap-ledelsen mot å opponere mot EU. -De fikk sjokk da landsmøtet i Ap vedtok å bruke reservasjonsretten mot postdirektivet, sier Navarsete.

I november fikk Nei til EU gjennomført en meningsmåling som for første gang viste at et flertall i folket ønsker at Norge går ut av EØS-avtalen. I målingen sier 52 prosent at de foretrekker en avgrenset handelsavtale fremfor dagens EØS-avtale.

Vil mobilisere gamle venner

Sps leder mener store deler av Nei til EU-bevegelsen fra 1994 kan mobiliseres, men nå mot EØS.

-Høyre og Ap, LO og NHO. Det er en mektig allianse nei-folket skal yppe til strid mot ...

-Historien viser at i EU-saker er det stor forskjell på den politiske og økonomiske eliten og folket. Det gjelder ikke bare i Norge. I Storbritannia er eliten i opprør mot at statsminister Cameron blokkerer en tettere EU-integra-

sjon, mens folket hyller ham.

-80 prosent av norsk eksport går til EU. Du driver et høyt spill med norske arbeidsplasser ...

-Nei! Det er en myte. Vi hadde frihandel med EU før EØS også. Norsk eksportindustri kan sikres på en god måte gjennom en handelsavtale med EU hvor markedsadgangen er sikret uten at vi behøver knyttes så tett til EU at vi ikke kan føre vår egen alkoholpolitikk, skattepolitikk og distriktspolitikk.

-Men en slik avtale, som Sveits har, ønsker ikke EU ...

-EU ønsker tilgang på norsk fisk og norsk gass, olje og mineraler. Det er ikke slik at Norge sitter uten kort i de forhandlingene.

-Jeg synes du undervurderer de positive sidene ved norsk EU-tilpasning, f.eks. på miljøområdet.

-De er ikke ondskapsfulle i Brussel. Ikke alt er ille. Fornybardirektivet er f.eks. bra. Men generelt er tilpasningen altfor omfattende. I Regjeringen og departementene bruker vi masse tid på EU-jus og byråkrati på områder hvor Norge burde bestemt selv.

-Hvordan ser veien frem til en norsk oppsigelse av EØS-avtalen ut?

-Den evalueringen av EØS som nå kommer, må følges opp av en grundig utredning av alternativer til EØS. Deretter må spørsmålet drøftes i nye regjeringsforhandlinger i 2013 hvor styrkeforholdet mellom partiene vil avgjøre.

-Bør EØS-avtalens fremtid avgjøres ved en folkeavstemning?

-Det kan gjøres både gjennom et vedtak i Stortinget og ved en folkeavstemning.

Liv-Signe Navarsete (Sp) varsler at tiden nå er inne for en ny EU-strid i Norge. Hun åpner for folkeavstemning om EØS, og sier Sp vil kreve at en ny rødgrønn regjering etter 2013 utreder alternativer til EØS.

FOTO: KYRRE LIEN/SCANPIX

Vi spør

Folk om Europa-samarbeid

Sindre Storegraven (22), Oslo

Kristin Aasgaard (59), Oslo

Are Mjanger (36), Oslo

Bjørnar Trangsrud (26), Oslo

Bente Wistven (38), Alta

Anne Sofie Strand (47), Oslo

Bør Norge si opp EØS-avtalen?

Det eneste jeg vet er at vi er ferdige om vi blir med i EU. Jeg synes alle bør bestemme mindre over Norge, vi har best økonomi og bør bestemme mer i forhold til handel med varer.

Det virker alltid skummelt å si opp avtaler, og ideelt sett burde vi være med å samarbeide. Men i forhold til noen etiske perspektiver, bør vi se på alternativer til EØS.

Kanskje er ikke avtalen lønnsom akkurat nå, på grunn av krisen i Europa, men det blir navlebeskuende og usolidarisk å gå ut nå.

Kan vi inngå egne avtaler, slik at handelen med andre land ikke rammes, hadde det vært fint å stå utenfor EØS. Vi bør bestemme alkohollover og lignende selv.

I utgangspunktet bør ikke EU bestemme så mye over Norge når vi står utenfor. Men vi er avhengige av samarbeid for å handle med andre land i Europa.

Til ikke å være med i EU, synes jeg vi må følge mange strenge direktiver. Men jeg er tvilende fordi det er viktig å være med i et fellesskap.